

**Håndbok og praktisk veiledning til
FOU-oppgaven
MAGLU 1-7 og MAGLU 5-10**

Førsteutkast

Høgskolen i Østfold, avdeling for lærerutdanning

Våren 2020

Håndbok og praktisk veiledning til FOU-
oppgaven
MAGLU 1-7 og MAGLU 5-10

Våren 2020

Innhold

1	Introduksjon	6
2	Om FOU-oppgaven og tilknyttede arbeidskrav	7
3	Formelle kriterier	9
4	Prosesorientert arbeid med FOU-oppgaven og obligatoriske seminar	10
5	Prosjektbeskrivelse	11
6	Struktur på FOU-oppgaven.....	12
6.1	Empirisk tekst.....	12
6.2	Dokumentanalyse – også en empirisk tekst.....	14
6.3	Teoretisk tekst.....	15
7	Referanser og litteraturliste.....	17
8	Vurderingskriterier.....	18
9	Innlevering og vedlegg	20
10	Veiledning: Hva, hvordan og når.....	21
	 Vedlegg:	
	Samarbeidskontrakt.....	22

1 Introduksjon

Denne håndboken er en oppslagsbok til bruk i ditt arbeid med FOU-oppgaven. Målet med en FOU-oppgave i lærerutdanningen er at du skal utvikle selvstendighet, analytisk evne og kritisk refleksjon slik at du som lærer kan ta i bruk og videreutvikle kunnskap om et fag, deg selv, ditt yrke og din arbeidsplass. For å oppnå dette målet trenger du en del «verktøy» som kan hjelpe deg både med arbeidet knyttet til FOU-oppgaven og med å videreutvikle deg selv og din profesjon. 104-emnet inneholder derfor en kombinasjon av seminarer, workshops, screencasts, felles oppgaveseminarer med responsgrupper, praksis og selvstendig arbeid med FOU-oppgaven. Fokuset på vitenskapsteori, metode og annen teori skal hjelpe deg å løfte blikket, slik at du kan ta stilling til fagdidaktiske spørsmål, og analysere og reflektere over pedagogisk praksis.

2 Om FOU-oppgaven og tilknyttede arbeidskrav

Formål og problemstilling: FOU-oppgaven skal være et selvstendig og forskningsbasert skriftlig arbeid, der du skal formulere og svare på en selvvalgt problemstilling. Oppgaven kan gjennomføres alene eller i par. Oppgaven skal være profesjonsrettet med tematisk forankring i pedagogikk og fagdidaktikk. Det innebærer at oppgaven skal knyttes til praksisfeltet eller andre sider ved skolens virksomhet, samt fagdidaktikk rundt 104-emnets innhold. Oppgaven kan være basert på innsamling av eget empirisk materiale (kvalitativt og/eller kvantitativt) eller være en teoretisk oppgave.

Omfang: Oppgaven skal ha et *omfang på om lag 5000 ord (+/- 10 %)* dersom du skriver alene, *og 6000 (+/- 10 %) ord* dersom du skriver sammen med en medstudent. Forord, referanseliste, innholdsfortegnelse og eventuelle vedlegg kommer i tillegg (les mer om de formelle kravene i pkt. 3).

Om sjangeren akademisk tekst og tekstmottakeren: Funksjonen til en akademisk tekst, slik som din FOU-oppgave, er å formidle ny kunnskap. Du har noe unikt å bidra med knyttet til din kunnskap, dine erfaringer og din tilnæringsmåte. I akademiske tekster kommuniserer du med og henvender deg til jevnbyrdige i praksisfellesskapet. Du kan dermed forutsette at leseren av oppgaven din er like velutdannet og kunnskapsrik som deg.

Arbeidskrav: Det er tre arbeidskrav som er knyttet opp mot arbeidet med FoU-oppgaven. Du skal:

1. Levere førsteutkast til FoU-oppgaven til fastsatt tid (jf. Plan for praksis)
2. Delta i veiledning knyttet til FoU-oppgaven (jf. Plan for praksis)
3. Delta på FoU-seminar (jf. Plan for praksis)

Alle arbeidskrav må være godkjente før studenten kan framstille seg til eksamen.

Samskriving: Du kan velge å skrive FOU-oppgaven sammen med en medstudent. Du og medstudenten skal dele på ansvaret for skrivingen, og det kan derfor være lurt å avklare arbeidsoppgaver tidlig. I tillegg må dere skrive under på en samarbeidskontrakt (se vedlegg).

Vurdering: Oppgaven vurderes av intern og ekstern sensor med karakterskala A - F.

3 Formelle kriterier

- Individuell oppgave: 5000 ord (+/- 10 %). Felles oppgave (samskriving): 6000 ord (+/- 10 %)
- Oppgaven skrives i normalformat: Times New Roman 12 punkt, linjeavstand 1,5.
- Forsidemal skal brukes på oppgaven. Malen kan du laste ned fra høgskolens nettsider: <https://www.hiof.no/for-ansatte/formidling-samfunnskontakt/bilder-grafisk-profil-maler/dokumentmaler/>

Følgende skal stå på forsiden:

Kandidatens navn

Tittel på oppgaven

Fag

FOU-oppgave MAGLU 1-7 eller MAGLU 5-10

Høsten 2020

Avdeling for lærerutdanning

- Avsnitt skal markeres med linjeskift
- Overskrifter: Hvis overskrifter rangeres i over- og underoverskrifter bør det ikke brukes mer enn *tre* nivåer, eventuelt ved at det angis desimaler (1, 1.1, 1.1.1 slik som det er gjort i dette heftet).

4 Proessorientert arbeid med FOU-oppgaven og obligatoriske seminar

Ifølge emneplanen skal arbeidet med FOU-oppgaven foregå proessorientert. Det betyr at du i løpet av semesteret får mulighet til å få tilbakemelding på oppgaveteksten av medstudenter og veileder(e). For at dette skal fungere, er det svært viktig å levere tekster til oppgitte og avtalte frister.

Det blir arrangert fellesseminar knyttet til vitenskapsteori, metode og oppgaveskriving i løpet av semesteret. Målet er at du skal være godt forberedt til å ta teoretiske, metodiske og analytiske valg underveis i arbeidet med FOU-oppgaven. Et annet og like viktig mål med fellesseminarene er at du også skal utvikle et analytisk blick og en utforskende tilnærming til din praksis som lærer.

5 Prosjektbeskrivelse

Målet med en prosjektbeskrivelse er at du tidlig skal kunne avgrense og presisere fokuset i oppgaven. I tillegg er det svært viktig å ha en realistisk tidsplan slik at du kan arbeide grundig med de ulike delene av prosjektet, samt benytte deg av veiledningen på best mulig måte. Prosjektbeskrivelsen skal skrives som en sammenhengende tekst og ha et **omfang på 2-3 sider**. Frist for innlevering vil bli oppgitt i Canvas.

Prosjektbeskrivelsen skal inneholde og svare på følgende momenter:

- **Hva handler oppgaven om?**
  - Beskrive og forklare temaet for oppgaven
  - Presentere problemstillingen
  - Avgrense oppgaven

- **Hvorfor er det viktig å skrive om dette?**
  - Begrunnelse for valg av problemstilling/relevans for fagfeltet: Hvorfor er dette et viktig spørsmål å undersøke utover at du synes dette er interessant?

- **Hva slags forskning, teori og litteratur vil du bruke i oppgaven?**

- **Hvordan vil du skaffe deg datamateriale? Evt. hva slags teorigrunnlag vil du bruke i en teoretisk tekst?**
  - Hvordan skal du undersøke problemstillingen?
  - Begrunnelse for valg av metode teoretisk og metodisk

- **Hvordan vil du disponere og strukturere oppgaven?**

- **Hvordan ser du for deg tidsbruken?**
  - Sett opp et realistisk tidsskjema for arbeidet med FOU-oppgaven. Hvilke deler av oppgaven skal du arbeide med når?

6 Struktur på FOU-oppgaven

En FOU-oppgave kan ha mange forskjellige uttrykk og personlig preg, avhengig av tema som er valgt. De ulike fagene kan også ha ulike sjangertradisjoner for skriving av akademiske tekster og egne faglige uttrykksmåter og skrivemåter. Likevel er det noen grunnleggende krav som stilles til alle slike oppgaver. Det gjelder krav til hvordan du skal formulere og avgrense en problemstilling, krav til kildebruk og referanseteknikk, samt krav til oversikt og struktur.

Det er i hovedsak to typer tekster du kan velge når du skal skrive FOU-oppgave. Du kan enten skrive en *empirisk tekst* (se pkt. 6.1 og pkt. 6.2) som er basert på intervjuer, observasjoner, spørreundersøkelser eller analyse av dokumenter, eller du kan skrive en *teoretisk tekst* (se pkt. 6.3) der du drøfter og diskutere eksisterende teorier og begrepsforståelser. I begge typer tekster er utgangspunktet en tydelig og avgrenset problemstilling. Videre i denne håndboken redegjøres det for den vanligste strukturen på en empiriske og teoretiske tekster.

6.1 Empirisk tekst

En empirisk tekst er i denne sammenheng en tekst som analyserer et datamateriale som er samlet inn fra en praksisvirkelighet. Data kan for eksempel samles inn ved å gjennomføre intervjuer, observasjoner eller spørreundersøkelser. Data kan også være dokumenter. Teori og begreper brukes for å analysere og forstå det empiriske materialet. Dersom du samler inn denne type data, så kan prosjektet være meldepliktig. Det vil si at du tidlig må søke NSD (norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste) om tillatelse. Du vil få veiledning og hjelp til dette av faglærer/veileder. Mer informasjon finnes hos NSD: <https://nsd.no/personvernombud/>

En empirisk tekst struktureres vanligvis på følgende måte:

INTRODUKSJON

- *Innledning*

- Redegjør for og begrunner valg av problemstilling, altså en kort presentasjon av *hvorfor* det er viktig å undersøke det du undersøker (bakgrunn og relevans). Her kommer gjerne sentrale artikler eller offentlige dokumenter inn.
- Hensikten med oppgaven: Kort presentasjon av *hva* du skal undersøke ... og gjerne *hva* du utelater og *hvorfor* det
- Redegjør for problemstillingen og sentrale begreper
- Kort presentasjon av teorigrunnlaget og *hvordan* du skal undersøke/utdype problemstillingen, altså valg av metode, informanter og analysestrategier
- Oversikt over tekstens organisering

HOVEDDEL

- *Teori:* Oppgavens teorigrunnlag, altså en oversikt over litteratur og forskning som er relevant for din oppgave. Du bør skille mellom teori som er ditt analyseverktøy (briller for å se på det empiriske materiale) og annen relevant forskning.

- *Metode:*

- Redegjørelse og begrunnelse for valg av metode
- Beskrivelse av gjennomføringen av datainnsamlingen (intervju, observasjon, spørreundersøkelse etc.)
- Analysestrategi (Hvordan datamaterialet analyseres)
- Refleksjon over undersøkelsens kvalitet (Validitet og reliabilitet)

- *Analyse:*

Den prosessen der en setter sammen den kunnskapen en har om et område, basert på undersøkelse og innsamlet materiale med det begrepsapparat og de teoretiske perspektiver en støtter seg til. Det kan være relevant å bruke sitater fra informanter, tabeller og liknende for å illustrere funnene.

- *Diskusjon/drøfting:* Reflektere over funnenes betydning

- Drøfte funnene i lys av oppgavens teorigrunnlag
- Diskutere veien videre: Hvilke implikasjoner har funnene for praksisfeltet? Her kan også egne meninger være relevant.

NB: Analyse og drøfting kan være to separate avsnitt eller slås sammen!

AVSLUTNING

- *Konklusjon/oppsummering:* Kort oppsummering av hva undersøkelsen forteller om problemstillingen (skape en forbindelse til innledningen). Hvilken ny kunnskap har vi fått om oppgavens tema?

6.2 Dokumentanalyse – også en empirisk tekst

Tekster eller dokumenter som empirisk materiale kan gi grunnlag for spennende og viktige analyser i fagdidaktiske og pedagogiske sammenhenger. Begrepet dokumenter eller tekster er her brukt i vid forstand, og det inkluderer alle type tekster som er produsert i og rundt skole og utdanning. Det kan for eksempel være lærebøker i grunnskolen eller lærerutdanningen, annet læremateriale, ukeplaner, læreplaner, Stortingsmeldinger, andre offentlige-/skoledokumenter, web-sider, videoer/filmer brukt i pedagogisk sammenheng mm.

Dokumenter kan enten brukes i en kombinasjon med andre innsamlingsmetoder eller alene. Det avgjørende er at det er en nær sammenheng mellom dokumentene som analyseres og problemstillingen. Analyse av dokumentet må altså kunne gi deg svar på det du vil undersøke. Dokumenter kan analyseres både kvalitativt og kvantitativt. Kvantitative analyser av dokumenter innebærer at vi teller en egenskap ved dokumentene, for eksempel forekomsten av ord eller hvor ofte noen blir brukt som kilde i avisartikler. Kvalitative analyser innebærer at forskeren fortolker meningsinnholdet i det som blir sagt eller skrevet.

Ved dokumentanalyse er det viktig at vi har et bevisst forhold til hvem som har skrevet eller produsert dokumentet, hvem mottageren er ment å være og hva som er formålet med dokumentet. Disse forholdene vil ha betydning for hvordan materialet bør lese og hvordan det kan brukes for å belyse problemstillingen.

En tekst som bygger på en dokumentanalyse struktureres vanligvis ganske likt som andre empiriske tekster. Metodedelen er den som skiller seg vesentlig ut. Metodedelen i dokumentanalyse bør inneholde følgende momenter:

➤ *Metodedel dokumentanalyse*

- Redegjørelse for utvalget av tekster
- Redegjøre for tekstenes bakgrunn og kontekst
- Analysestrategi = hvordan tilnærmer man seg tekstene? Diskursanalyse? Innholdsanalyse? Tematisk analyse? etc.
- Eventuelt utforme en «analyseguide»

- Validitet/reliabilitet

NB: Innholdet i metodedelen bør i tillegg tilpasses den enkelte problemstilling og valg av dokumenter.

6.3 Teoretisk tekst

I en teoretisk tekst skal man *ikke* undersøke en empirisk virkelighet, men *avklare og drøfte begreper og teorier man forstår virkeligheten med*. Teoretiske tekster er begrepsorienterte, de skal bidra til å skjerpe, nyansere og videreutvikle fagsforståelse og vår forståelse av virkeligheten. Kildene er eksisterende teori. Ofte kan man etablere en dialog mellom to eller flere teoretikere om et begrep eller forholdet mellom begreper, for derigjennom å komme til klarhet i ulike forståelser og mulige nye forståelser. Det er viktig å etablere et skille mellom primærttekster (av teoretikerne man drøfter) og sekundærttekster (andre analyser av disse teoretikerne). En teoretisk tekst struktureres vanligvis på følgende måte:

INTRODUKSJON

➤ *Innledning*

- Redegjør for og begrunner valg av tema og problemstilling, altså en kort presentasjon av *hvorfor* det er viktig å diskutere dette temaet (bakgrunn og relevans).
- Hensikten med oppgaven: Kort presentasjon av *hva* du skal diskutere ... og gjerne *hva* du utelater og *hvorfor*
- Redegjør for problemstillingen og sentrale begreper
- Kort presentasjon av teorien i oppgaven og *hvordan* du bruker den – litteratursøk og utvalg
- Oversikt over tekstens organisering

➤ *Metode:*

- Egen forforståelse
- Kort redegjørelse for ulike debatter knyttet til begrepet med henblikk på avgrensning og utvalg av teoretiske perspektiver og begreper
- Redegjøre for utvalgsriterier/litteratursøk
- Kildekritikk, validitet, reliabilitet

HOVEDDEL

- Redegjørelse for relevant litteratur, begreper og «posisjoner» som du har valgt ut
- Diskusjon av tema og problemstilling:
  - Strukturen på diskusjonsdelen avhenger av ditt tema og oppgavens problemstilling.
  - Den kan være ordnet kronologisk, etter tema eller som argumenter for og imot. Argumentene i en teoretisk er basert på teorien/ kildene du har valgt.
  - Bruk teoretikere for å regissere dialoger henblikk på å komme frem til bedre forståelse av et eller flere begreper - ikke si noe om virkeligheten men de begrepene man forstår virkeligheten med
  - Påstander bør begrunnes i teorien og personlige synspunkter bør brukes med stor forsiktighet
  - I en teoretisk tekst diskuterer man gjerne flere og kanskje motstridende perspektiver som belyser problemstillingen
- Veien videre: Implikasjoner for praksisfeltet. Her kan også egne meninger være relevant.

AVSLUTNING

- Konklusjon/oppsummering: Kort oppsummering av hva diskusjonen forteller om problemstillingen (skape en forbindelse til innledningen). Hvilken ny kunnskap har vi fått om oppgavens tema?

7 Referanser og litteraturliste

- Du må henviser til alle kilder du bruker når du skriver oppgaver. Det skal være enkelt for leseren å finne fram til kildene du har brukt.
- *Vær nøyaktig med kildehenvisninger og bruk av referanser.* Du skal for det første være *lojal* overfor det innholdet som du formidler fra andre. Den måten du refererer til andre på, må være i tråd med hva forfatteren(e) mener. Når du bruker det andre har skrevet, skal det klart framgå at det ikke er deg selv, men andre som har tenkt og skrevet disse tankene.
- *Referanseteknikken og litteraturlisten skal føres i APA6-stilen.* All litteratur, også sekundærlitteratur, som du henviser til, skal samles i en litteraturliste.
- Rekkefølgen på publikasjonene i litteraturlisten settes opp *alfabetisk etter forfatterens etternavn* (den første oppgitte forfatteren dersom det er flere forfattere), eventuelt den første forbokstaven i navnet på publikasjonen/institusjonen, dersom det ikke er oppgitt noen forfatter.
- For mer utfyllende informasjon, se Kildekompasset.no om APA 6:
<http://www.kildekompasset.no/referansestiler/apa-6th.aspx>

8 Vurderingskriterier

FOU-oppgaven vektes 50 % av karakteren i emnet 104. Her er vurderingskriteriene og karakterskalaen:

- **Hvor godt er det redegjort for temaets og problemstillingens hvorfor, hva og hvordan i innledningen?**
- **Er problemstillingen presis, avgrenset, relevant og fruktbar? Hvor godt redegjøres det for sentrale begreper?**
- **I hvilken grad anvendes nyere forskning og teori på en selvstendig, reflektert og strukturert måte?**
- **Dokumenterer oppgaven faglig kunnskap og forståelse for temaet? Er relevant, oppdatert og sentral litteratur valgt ut?**
- **Hvor godt reflekterer kandidaten over sterke og svake sider ved valgt metode og analysestrategi?**
- **Har oppgaven en god struktur, og er det sammenheng mellom problemstilling, datagrunnlag, analyse og drøfting av resultatene; i et teoretisk perspektiv?**
- **Tilfredsstiller oppgaven formelle krav til akademisk skriving?**
  - Faglig og saklig argumentasjon?
  - Analytisk distanse?
  - Korrekt sitering, referanseteknikk og litteraturliste?
  - Klart og nyansert språk med logisk sammenheng mellom setninger og avsnitt?
  - Klar struktur og «rød tråd»?
  - Klart skille mellom studentens ord/ formuleringer og hva som er hentet fra kildelitteratur/empiri
- **Har oppgaven generelt sett god språkføring**

Karakterskalaen		
Symbol	Betegnelse	Generell beskrivelse av vurderingskriteriene
A	Fremragende	Fremragende prestasjon som klart utmerker seg. Kandidaten viser svært god vurderingsevne og stor grad av selvstendighet
B	Meget godt	Meget god prestasjon. Kandidaten viser meget god vurderingsevne og selvstendighet
C	God	Jevnt god prestasjon som tilfredsstiller på de fleste områder. Kandidaten viser god vurderingsevne og selvstendighet på de fleste områder.
D	Brukbar	En akseptabel prestasjon med noen vesentlige mangler. Kandidaten viser en viss grad av vurderingsevne og selvstendighet
E	Tilstrekkelig	Prestasjonen tilfredsstiller minimumskravene, men heller ikke mer. Kandidaten viser liten vurderingsevne og selvstendighet.
F	Ikke bestått	Prestasjon som ikke tilfredsstiller de faglige minimumskravene. Kandidaten viser både manglende vurderingsevne og selvstendighet.

9 Innlevering og vedlegg

- Innlevering av oppgaven er kun elektronisk, i Inspira Assessment

Det finnes oppdatert informasjon på nettsidene om digital innlevering

<https://www.hiof.no/studier/eksamen/digital-eksamen/innlevering-av-oppgave.html>

- Ved innlevering må du fylle ut en digital egenerklæring der du skriver under på at du ikke har fusket, men har brukt hjelpemidler og kilder på korrekt måte
- Alle vedlegg, slik som for eksempel intervju guide eller spørreskjema, «bakes» inn i selve oppgave-filen som skal leveres som PDF
- Tittel på oppgaven kan du selv registrere i Studentweb.
- Innleveringsmappen i Inspira åpnes én uke før innleveringsfristen

10 Veiledning: Hva, hvordan og når

- Veiledere blir oppnevnt basert på valgt problemstilling. Du får to veiledere: en representant fra faget/104-emnet og en veileder fra PEL
- Individuell veiledning: Minst 2 ganger er obligatorisk
- Veileder skal alltid ha mottatt en tekst/skriftlige materiale minst **to** arbeidsdager før veiledningen finner sted
- Det er generelt du som student som har hovedansvar for å ta initiativ til veiledning, men du blir invitert til den første veiledningen og til den siste, obligatoriske veiledningen

SAMARBEIDSKONTRAKT FOR FOU-OPPGAVE

1. Studenter i samarbeidsgruppen

Etternavn, fornavn	Fødselsdato
Etternavn, fornavn	Fødselsdato

2. Hovedveileder

Etternavn, fornavn	Avdeling/fagseksjon
--------------------	---------------------

3. FOU-oppgave

Oppgavens (foreløpige) tittel

.....
Sted og dato

.....
Hovedveileder

.....
Student 1

.....
Student 2

Kontrakten oppbevares på avdelingen. Kopi av avtalen sendes til studentene.